

Прикметник як частина МОВИ

Прикметник - це частина мови, що виражає ознаку предмета й відповідає на питання *який? чий?*
квітковий, блакитний, сестрин

Початкова форма

Н.в. одн. чол. рід

ХОЛОДНИЙ, зелений

Морфологічні ознаки

Змінюється

Родами

Радісний
Радісні
радісне

Числами

Широка
Широкі

Відмінками

Н.в. красивий
Р.в. красивого
Д.в. красивому
З.в. красивого
О.в. красивим
М.в. на
красивому

Синтаксична роль

Присудок

Означення

* Повітря було *холодне*
і *чисте* (Є. Гуцало)

* Над гомінким Києвом
розцвіли *вечірні*
небеса вогнями
урочистих самотів (І.
Цюпа)

Роль у мовленні

Науковий стиль

Для точного опису
предметів, явищ, подій

Художній стиль

Надають образності,
емоційності

Науковий стиль

Художній стиль

- * У мами-іжачихи в гнізді буває від 2 до 10 малят. Народжуються вони сліпими, глухими, беззубими, без голок. Одразу ж після народження з'являються білі, поки що м'які, голки. Згодом виростають темні й гострі голки. Годує мама малят молоком.

Хто це бігає вночі по зеленій траві?
Хто колючий і прудкий поїдає
навіть змій?
Хто згортається в клубок, лиш
торкнись до колючок?
Це звичайно ...

Групи за значенням

Якісні

Позначають ознаку предмета, яка може бути в ньому в більшій чи меншій мірі

добрий – дуже добрий; гострий – надзвичайно гострий

Відносні

Позначають ознаку предмета за його відношенням до інших предметів, дій чи обставин

*шкільний
мідний
міський*

Присвійні

Позначають приналежність чого-небудь особі або тварині і відповідають на питання *чий?*

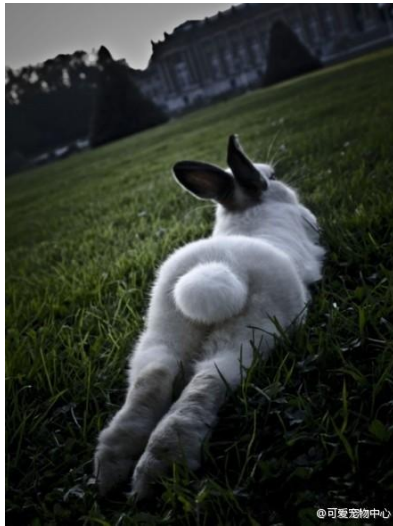
*сестрин
братовий
Андріїв*

Перехід в іншу групу

Заяча шапка (з чого?)

– відносний;

Заячий хвіст (чий?) –
присвійний;

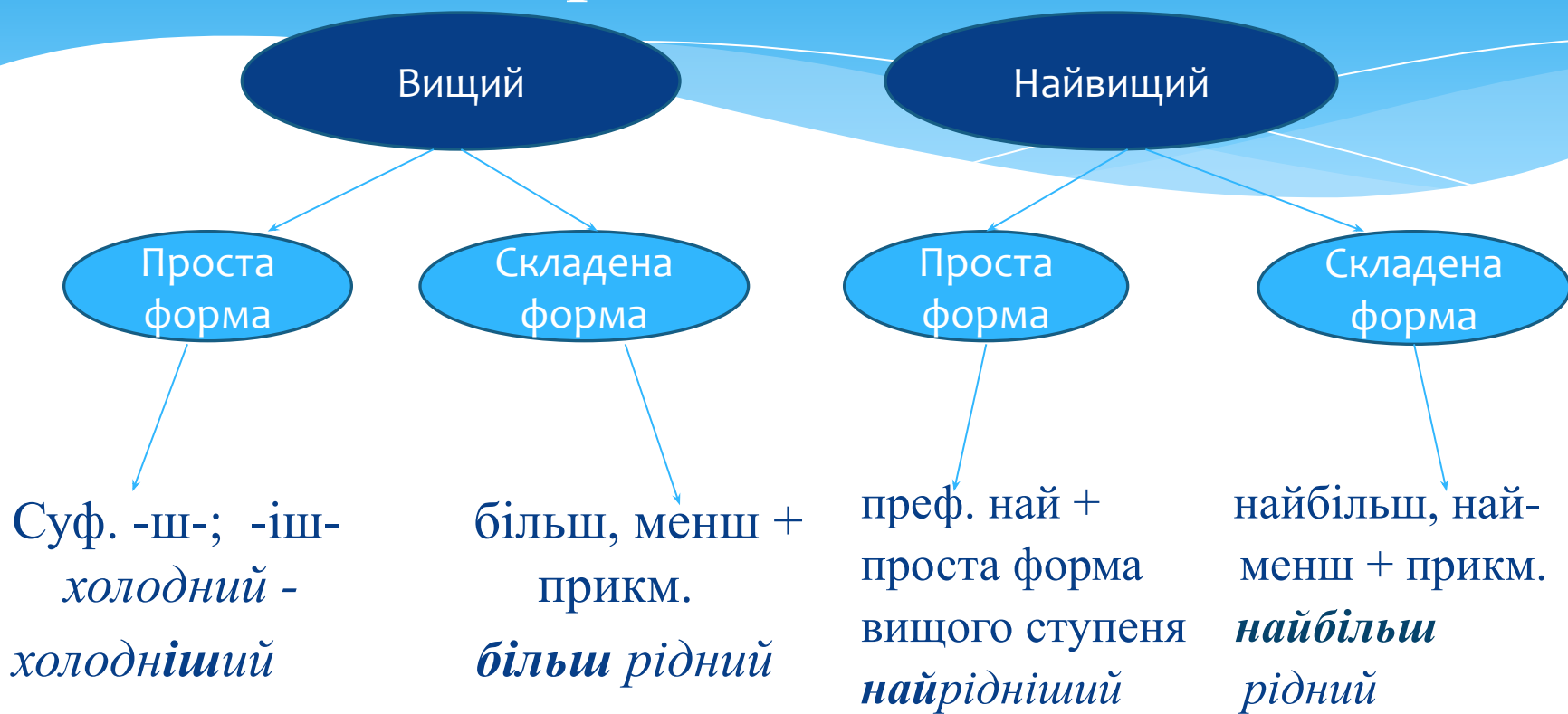

Заяча душа (яка?) -
якісний

Ступені порівняння якісних прикметників

Уникай помилок!

Правильно

най-

Найточніший; більш точний;
точніший

Найдорожча; дорожча за всіх

День довший

Менший від (за) неї; менший,
ніж вона

Неправильно

~~Є~~самий точний

~~Більш~~ точніший

~~Най~~дорожча за всіх

День довше

Менший неї

Повні й короткі форми прикметників

Повні форми

Коротка форма

Стягнені

Нестягнені

зелений

зелена

зелене

Зелені

зеленая

зеленеє

зеленії

ж.р., с.р.,

одн., мн.

зелен

дрібен

рад

певен

ясен

одн., ч.р.

Групи прикметників

Тверда група

материн, гарячий, новий,
веселий

М'яка група

синій, торішній, городній,
безкрай

Виписати прикметники

Легенда про калину

Було це давно. В одному селі росли надзвичайно красиві та працювиті дівчата. На це село напали татари. Одна мудра і дуже гарна дівчина обманула ворогів. Вона завела їх у непрохідні хащі – нібито хотіла вивести на дорогу. Усі вороги там і загинули. Хан звелів убити дівчину. Вірні його слуги виконали наказ. Полилася кров дівчини, і де та кров на землю впала – калиною стала

Хто краще?

*Дописати прикметники, які б
найкраще передали ознаки
предмета*

Ранок

Розвиднилось ... сонце вмило
своє ще ... від сну обличчя і
розпустило промені сповістити про те,
що настав ... ранок.

... роса заблищала на ...
листочках, ... бджоли вже відлітали
працювати. Прокидались ... пташки,
вітаючи ... піснями ... день, ...
метелики розправляли свої ...
крильця. Все в природі готувалося
зустріти ... день

Розподілити прикметники на три колонки за значенням

Веселий сміх, бронзова засмага, заяча душа, заяча шапка, бронзова ваза, золотий перстень, золота душа, широкий шлях, зимовий ранок, тижневий термін, міські вулиці, дерев'яний стіл, стрункий юнак, Оленин зошит, лисячий хвіст, Сергіїв олівець, Софіїн вінок, українська писанка, дерев'яний стіл, шкільний зошит, тюленевий жир.

Скласти вірш, використовуючи прикметники

1. _____ я
_____ сні
_____ моря
_____ весни

2. _____ курка
_____ сміявся
_____ хутко
_____ урвався

Розбір прикметника ЯК ЧАСТИНИ МОВИ

1. Частина мови.
2. Початкова форма (Н.в. одн. ч. р.)
3. Група за значенням(якісний, відносний, присвійний).
4. Ступінь порівняння і форма
5. Форма повна чи коротка.
6. Рід, число, відмінок.
7. Група тверда чи м'яка
8. Синтаксична роль.

Зразок письмового розбору

Бувають, може, й кращі голоси, але такого другого немає (*Ліна Костенко*)

Кращі – прикм., п.ф. гарний, якісний, вищий ступінь порівняння, проста форма, повна стягнена форма, н.в., тв. гр., частина складеного іменного присудка.

Використана література

1. Природознавство. Практичний посібник учня початкової школи / уклад. Т.О. Сало, О.В. Сало. – Чернігів: Країна мрій, – 2013. – 192 с.
2. Українська мова. Підручник для 6 класу / уклад. О.В. Заболотний, В.В. Заболотний. – К. : Генеза, – 2014.
3. Цікава граматикика / уклад. Г.Р. Передрій та ін. – К., 1967.

Прикметник як частина мови

- * Автор: Ракіто Наталія Іванівна
- * Джерело: Черкаський навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа I-III ступенів – ліцей спортивного профілю № 34»